

МЕТОДИКА ЗА ПОСТРОЯВАНЕ НА ЗЪБНАТА ДВОЙКА НА ГЕРОЛКОВА БЕЗСЕПАТОРНА ХИДРОМАШИНА.

Станислав АЛЕКСИЕВ, Никола НАЧЕВ

Резюме: В настоящата статия е представена методика за построяване на геролкова безсепараторна зъбна двойка за хидромашина като диаметрите на ролките са съобразени със стандартните такива.

Ключови думи: геротор, зъбна двойка, хидромашена, геролкова хидромашина, безсепараторна.

ВЪВЕДЕНИЕ.

Изработването и сглобяването на работната двойка на една героторна хидромашина изисква много голяма прецизност и точност. Важно условие за постигане на тази висока точност на изработване е правилното проектиране и построяване на геометрията на зъбната двойка. Цел на настоящата работа е да се изгради методика за построяване на работната зъбна двойка за геролкова безсепараторна хидромашина.

МЕТОДИКА.

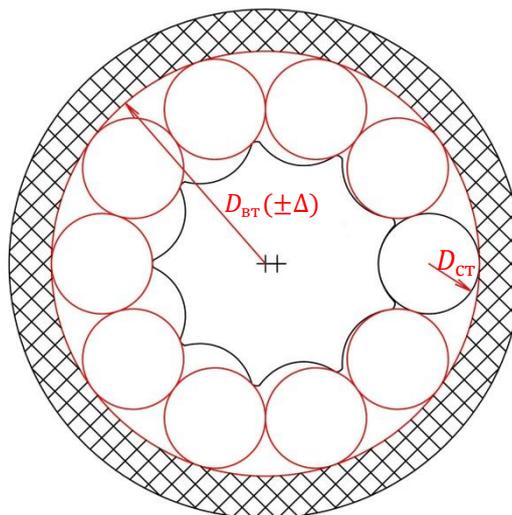
Дадено:

$D_{вт} \pm \Delta$ – вътрешен диаметър, по който се търкалят ролките, представляващи външното зъбно колело (Фиг. 1).

n – брой на зъбите на вътрешното зъбно колело.

Да се намери:

- профила на вътрешното зъбно колело при максимален ексцентрицитет без да се заострят върховете на зъбите му;
- диаметъра на ролките да е съобразен със стандартния ред ролки ($D_{ст}$).

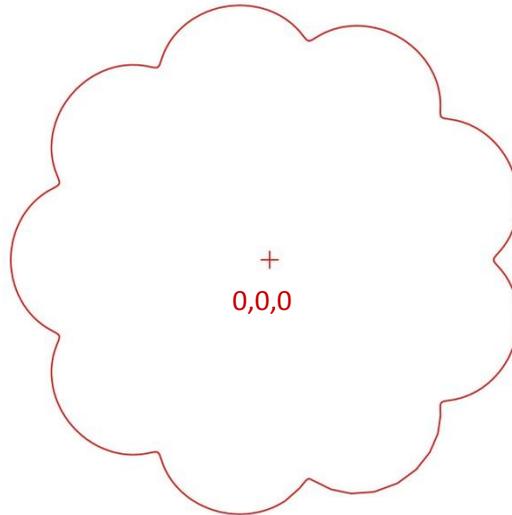
Фиг. 1

Изграждане на методика:

1. Построява се точка с координати (0,0,0) (Фиг. 2).
2. Построява се епициклоидна крива (Фиг. 2) с начални координати (0,0,0) със следните уравнения:

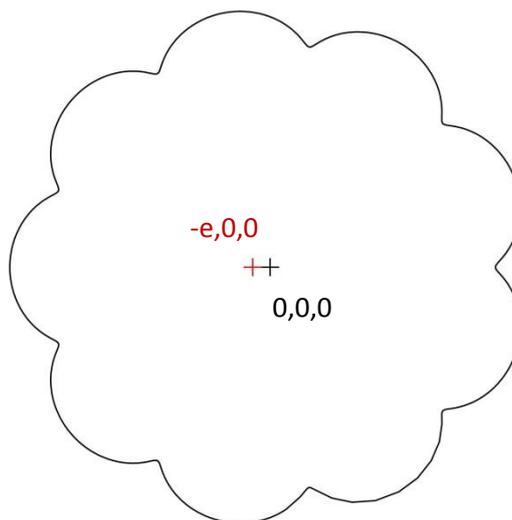
$$\begin{cases} x = (R + e) \cos t - e \cos((n + 1)t) \\ y = (R + e) \sin t - e \sin((n + 1)t) \end{cases} \quad (1)$$

Където: R – радиус на основната окръжност;
 n – брой на зъбите на вътрешното зъбно колело;
 e – ексцентрицитет,
 $e < \frac{R}{n}$ (необходимо условие за получаване на скъсена епициклоида);
 t – променлива ($0^\circ \div 360^\circ$).

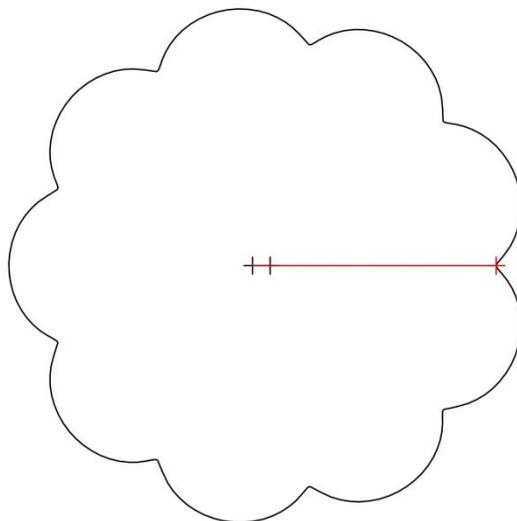
Фиг. 2

3. Построява се точка с координати $(-e,0,0)$ (Фиг. 3).

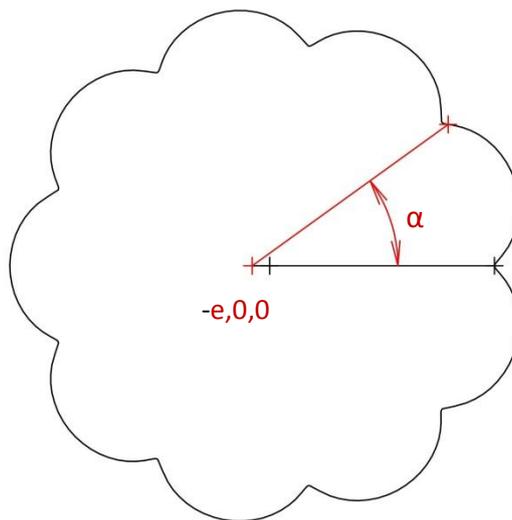
Фиг. 3

4. Построява се хоризонтална права с дължина равна на $R + e$ (където R – радиус на основната окръжност; e – ексцентрицитет) с първа точка $(-e,0,0)$ и втора точка началото на епициклоидата (Фиг. 4).

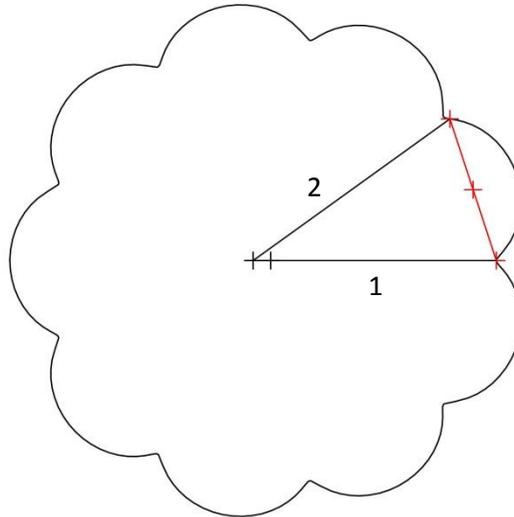
Фиг. 4

5. Построената права от точка 4 се завърта и копира един път (Фиг. 5) около точка с координати $(-e,0,0)$ на ъгъл $\alpha = \left(\frac{360^\circ}{n+1}\right)$.

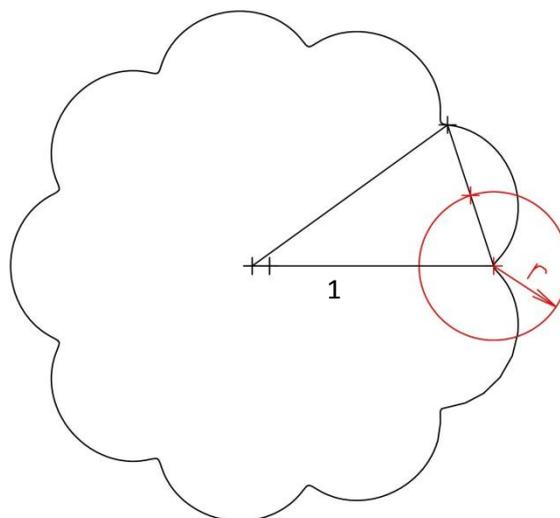
Фиг. 5

6. Построява се отсечка между двете крайни точки на *права 1* и *права 2* (Фиг. 6). Построява се и средната точка на новата отсечка.

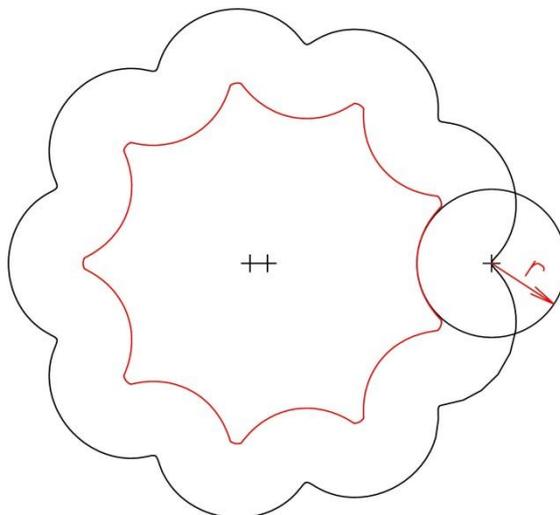
Фиг. 6

7. Построява се окръжност с център крайната точка на хоризонталната *права 1* и минаваща през средната точка (Фиг. 7). Радиуса r на тази окръжност е равен на радиуса на ролките съставлящи външното колело.

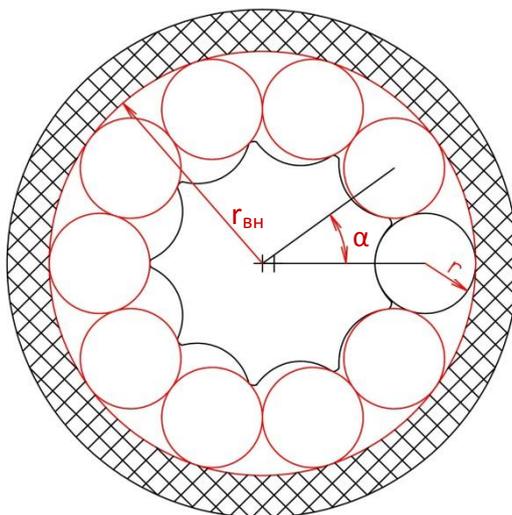
Фиг. 7

8. Построява се паралелна крива на епициклоидата навътре, на разстояние радиус r . Изтриват се спомагателните отсечки (Фиг. 8). Следи се паралелната крива да не се заостри. При заостряне, в уравненията за епициклоида се избира по-малък ексцентрицитет.

Фиг. 8

9. Допълват се останалите ролки от геролковата зъбна двойка (Фиг. 9). Това става като се завърти и копира окръжността с радиус r около точка с координати $(-e, 0, 0)$ на ъгъл $\alpha = \left(\frac{360^\circ}{m}\right)$, където m – общ брой на ролките ($m = n + 1$). Построява се окръжността, по която се търкалят ролките – с център в точка $(-e, 0, 0)$ и радиус $r_{вн} = R + e + r$, където R – радиус на основната окръжност; e – ексцентрицитет; r – радиус на ролката. Епициклоидата се изтрива и се оставя само получената паралелна крива.

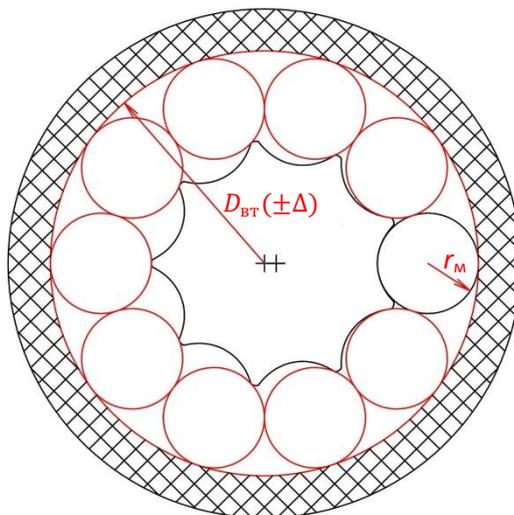

Фиг. 9

10. Получената геролкова зъбна двойка се мащабира с коефициент $K_M = \frac{D_{вг}}{2r_{вн}}$.
11. Зъбната двойка се мащабира с коефициент K_p , за да се избере най-близкият стандартен диаметър на ролките (Фиг. 10).

$$K_p = \frac{D_{ст}}{2r_M} \quad (2)$$

Където: $D_{ст}$ – най-близкият стандартен диаметър на ролките;
 r_m – радиус на ролката след мащабиране на геролковата зъбна двойка с коефициент K_m .

Фиг. 10

ИЗВОДИ.

Представена е методика за построяване на зъбната двойка за геролкова безсепараторна хидромашина.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Mastercam CAD/CAM Software.

БЛАГОДАРНОСТИ.

Научните изследвания, резултатите, от които са представени в настоящата публикация, са финансирани от вътрешния конкурс на ТУ – София – 2012 г.: договор №122ГД0012-24.

METHOD FOR CONSTRUCTING A GEAR COUPLE OF A GEROLLER NON-SEPARATOR HYDRAULIC MACHINE.

Stanislav ALEKSIEV, Nikola NACHEV

Abstract: In the article above has been introduced a method for constructing a geroller non-separator gear couple for a hydraulic machine with the diameters of the rolls corresponding to the standardized sizes.

Key words: gerotor, gear couple, hydraulic machine, geroller hydraulic machine, non-separator

ДАНИИ ЗА АВТОРИТЕ:

Станислав Любенов Алексиев, доцент доктор инженер, катедра МТТ, Технически Университет – София филиал Пловдив, България, Пловдив, ул. “Цанко Дюстабанов” 25, тел.: (+359) 32 659 611, e-mail: stanislav_al@abv.bg.

Никола Владимиров Начев, магистър инженер, докторант към катедра МТТ, Технически Университет – София филиал Пловдив, България, Пловдив, ул. “Цанко Дюстабанов” 25, GSM: (+359) 883 332 390, e-mail: eng.nachev@gmail.com.